

# Podpora profesního rozvoje začínajících učitelů v sedmi evropských zemích

Karolina Duschinská, PedF UK v Praze



Příspěvek rekapituluje průběžné výsledky komparativní analýzy systémů a realizace podpory uvádění začínajících učitelů do profese v sedmi evropských zemích (Nizozemsko, Finsko, Slovensko, Bavorsko, Maďarsko, Skotsko, Estonsko, Česko), která je součástí řešení mezinárodního projektu „Induction for Novice Teachers“ (INNOTE, 10/2009 – 09/2012). Uvádíme zjištění vyplývající z analýzy dokumentace týkající se systémových podmínek uvádění učitelů po nástupu do praxe v jednotlivých zemích. Dále prezentujeme průběžné výsledky analýzy strukturovaných rozhovorů se začínajícími učiteli, vymezujeme oblasti podpory profesního rozvoje a přinášíme návrh typologie systémů mentoringu v komparativní perspektivě.

## Projekt INNOTE: Induction for Novice Teachers

### Cíle projektu:

- Sdílet efektivní přístupy k uvádění („induction“) začínajících učitelů, kteří jsou v 1. - 3. roce své kariéry („NQT“ = newly qualified teachers)
- S ohledem na odlišné podmínky v jednotlivých zemích navrhnout inovace
- Budovat profesní komunitu: realizovat národní a mezinárodní semináře
- Vytvořit kurikulum a pilotovat kurzy pro začínající učitele a pro mentory

### Partneři projektu

- University of Groningen, Groningen, NL (koordinátor projektu)
- Dr. Nassau College, Assen, NL
- Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, CZ
- Gymnázium Jiřího Gutha-Jarkovského, Praha, CZ
- University of Eastern Finland, Joensuu, FI
- Joensuun lyseon peruskoulu, Joensuu, FI
- Comenius University, Bratislava, SK
- School Dr. Milana Hodžu, Bratislava, SK
- University of Regensburg, Regensburg, DE (Bavorsko)
- St. Mariengymnasium, Regensburg, DE (Bavorsko)
- University of Edinburgh, Edinburgh, UK (Skotsko)
- EKF Training School, Eger, HU
- University of Tartu, Tartu, EE

## Metody a zdroje

- Analýza literatury k problematice podpory začínajících učitelů
- Analýza vzdělávací politiky v oblasti uvádění v partnerských zemích
- Analýza dokumentace a příkladů relevantní praxe vybraných škol
- Individuální strukturované rozhovory se začínajícími učiteli
- Ohniskové skupiny se začínajícími učiteli (1x) a s mentory (1x)

### Nástroje uvádění začínajících učitelů do praxe

- Mentoring (individuální, skupinový; oborový i obecně pedagogický)
- Snížení zátěže začínajících učitelů (NE třídnictví, NE výuka v obtížných třídách, vyučovací povinnost nižší o 10-30%)
- Peer podpůrné skupiny (ve škole, mimo školu)
- Systémy pro sebereflexi a sebehodnocení
- Kurzy a semináře (další vzdělávání)
- Kolekce dokumentů (metodických materiálů, organizačních pokynů)

→ osvědčuje se kombinace několika různých nástrojů, klíčovou úlohu v podpoře profesního učení představuje **mentoring**

### Literatura

Deinum, J.F. (ed.) (2010). *Annual report INNOTE 2010. How EU countries support Newly Qualified Teachers. Case studies.* European Commission Staff working Document SEC. (2010). *Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers: A handbook for policymakers.* Brussels: European Commission, Directorate-General for Education and Culture.

Helms-Lorenz, M. & Buitink, J. (2010). *Evidence-based guidelines for induction arrangements.* University of Groningen.

Van de Grift, W.J.C.M. (2007). *Quality of Teaching in Four European Countries: a review of the literature and an application of an assessment instrument.* Educational Research, 49(2), 127-152.

Organizace a kultura školy

Kvalita vyučování

Další vzdělávání a profesionalizace



**OBLASTI PODPORY**  
při uvádění začínajících učitelů do praxe

## Průběžné výsledky

- Analýza vzdělávacích potřeb zač. uč. (5 zemí, celkem 48 rozhovorů)  
→ *Vzdělávací potřeby začínajících učitelů jsou velmi podobné, v zásadě bez ohledu na systém počátečního vzdělávání*
- Kolekce případových studií 7 zemí, velké systémové rozdíly:
  - Oficiální systém (Skotsko; Slovensko - tzv. *adaptačné vzdelávanie*)
  - Součást počátečního vzdělávání (Bavorsko - tzv. *Refendariat*)
  - Není systém, ale stát podporuje granty (Nizozemsko)
  - Bez systémové podpory (Maďarsko, Finsko, ČR)
- *Liší se systémy financování, odpovědnost participantů, podíl podpory a kontroly, míra zapojení univerzit, (ne-)existence vzdělávání mentorů, napojení na kariérní řád, souvislosti s naplňováním konceptu školy jako učící se organizace*
- *Parametry systémů nekorelují se vzdělávacími výsledky žáků*
- *Zatím nejsou data prokazující souvislost s retencí v profesi*

### Nadcházející aktivity projektu

#### Mezinárodní semináře:

- *Good practices in mentoring NQTs.* 10. - 11. 11. 2011 Groningen (NL)
- *Induction as part of school / university strategy.* 29. - 30. 3. 2012, Praha
- Národní workshopy (1 den v Praze, česky): *navazují na mezinár. semináře*
- Kurz pro začínající učitele: 20. - 24. 2. 2012, Regensburg (DE)
- Kurz pro mentory: 7. - 11. 5. 2012, Tallin (EE)

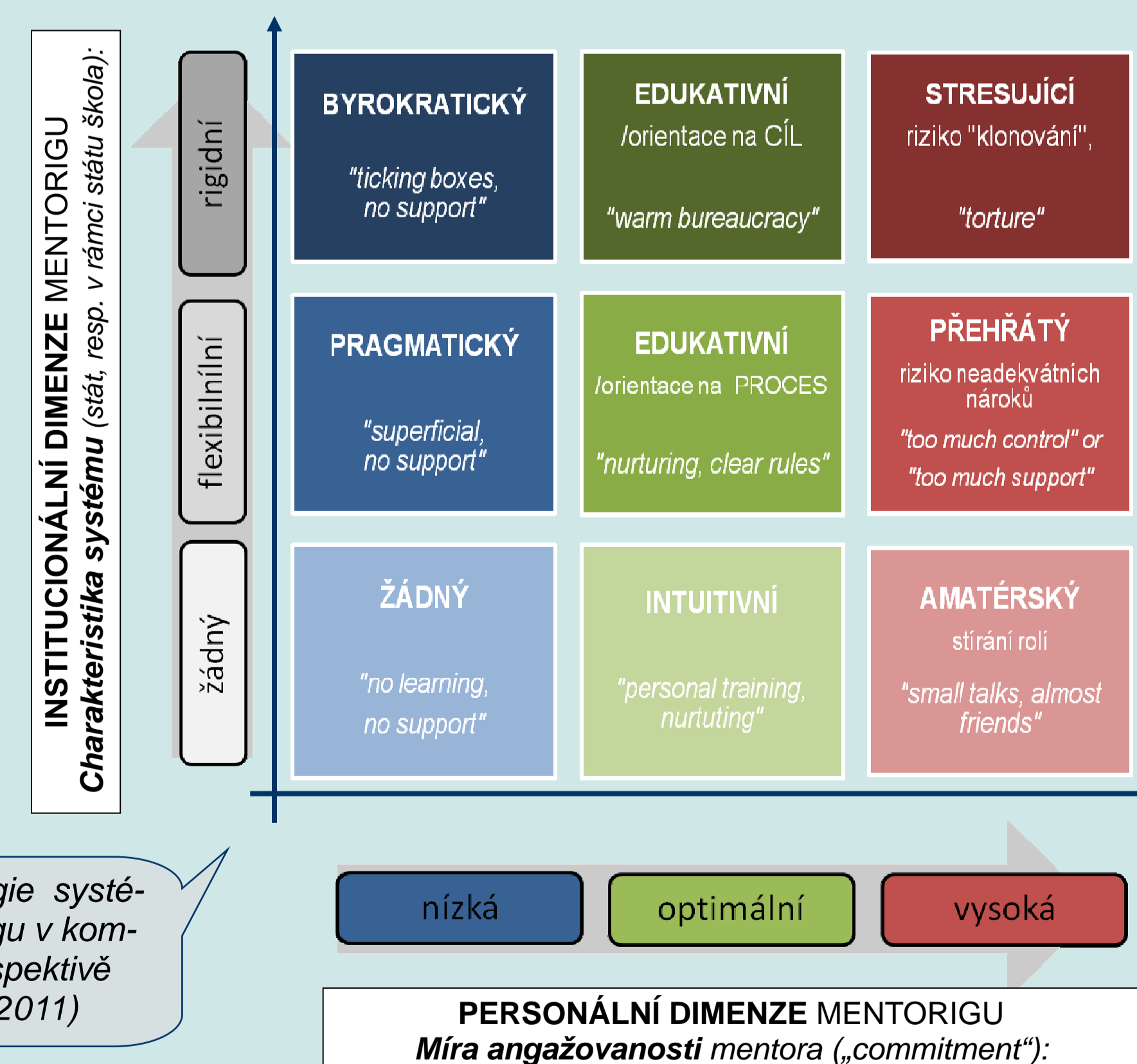
**Konference Supporting New Teachers in Europe: Research for Induction of New Teachers** 9. - 11. 5. 2012, Tallin (EE), přihlášky do 30. 11. 2011, společně s NQT-COME (DK, EE, FI, NO, SE) - Nordplus Programme network

## Mentoring - systém dvou dimenzí

Mentoring = podpora profesního učení, kdy zkušený učitel poskytuje nováčkovi individualizovanou profesní podporu (Glickman 2007).

### Komparativní analýza:

- *Míra institucionální podpory a kontroly mentoringu se velmi liší jak v jednotlivých zemích, tak i v jednotlivých školách.*
- *Parametry mentorského vztahu jsou určující v jakémkoliv systému.*



Návrh typologie systémů mentoringu v komparativní perspektivě (Duschinská 2011)

#### Kontakt:

Ing. Karolina Duschinská, Ph. D.  
katedra školní a sociální pedagogiky  
Univerzita Karlova v Praze, PedF  
karolina.duschinska@pedf.cuni.cz